

Åtgärder inom sjöfartsskyddet, m.m.

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas proposition 2004/05:156 Åtgärder inom sjöfartsskyddet, m.m. Regeringens förslag innebär vissa ändringar i fartygssäkerhetslagen och i lagen om sjöfartsskydd. Genom ändringarna möjliggörs tillsyn över efterlevnaden av bestämmelser om s.k. IMO-identifikationsnummer och fartygshistorik. Vidare blir det möjligt för tillsynsmyndigheten inom sjöfartsskyddet att vidta åtgärder mot svenska fartyg som har brister i sitt sjöfartsskydd. Även vissa andra bestämmelser föreslås. Utskottet har inga erinringar mot regeringens förslag och tillstyrker propositionen.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2006.

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	3
Redogörelse för ärendet.....	4
Propositionens huvudsakliga innehåll.....	4
Utskottets överväganden.....	5
Propositionen.....	5
Bakgrund.....	5
Tillsyn och åtgärder avseende bestämmelserna om s.k. IMO- identifikationsnummer och fartygshistorik.....	5
Åtgärder mot svenska fartyg som inte uppfyller föreskrivna krav på sjöfartsskydd.....	6
Vite och möjlighet att överklaga beslut.....	7
Utskottets ställningstagande.....	7
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag.....	8
Propositionen.....	8
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag.....	9

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Åtgärder inom sjöfartsskyddet, m.m.

Riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om ändring i fartygssäkerhetslagen (2003:364)
2. lag om ändring i lagen (2004:487) om sjöfartsskydd

Stockholm den 11 oktober 2005

På trafikutskottets vägnar

Claes Roxbergh

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Claes Roxbergh (mp), Carina Moberg (s), Elizabeth Nyström (m), Jarl Lander (s), Erling Bager (fp), Hans Stenberg (s), Johnny Gylling (kd), Peter Pedersen (v), Claes-Göran Brandin (s), Monica Green (s), Kerstin Engle (s), Björn Hamilton (m), Karin Svensson Smith (-), Börje Vestlund (s), Krister Hammarbergh (m), Christer Winbäck (fp) och Kerstin Lundgren (c).

Redogörelse för ärendet

Propositionens huvudsakliga innehåll

Propositionen innehåller förslag till ändringar i fartygssäkerhetslagen (2003:364) och lagen (2004:487) om sjöfartsskydd.

De föreslagna ändringarna rör flera olika områden. En bestämmelse som möjliggör tillsyn över efterlevnaden av bestämmelser om s.k. IMO-identifikationsnummer och fartygshistorik införs liksom en ändring i bestämmelsen om nyttjandeförbud. Vidare ges en möjlighet för tillsynsmyndigheten inom sjöfartsskyddet att vidta åtgärder mot svenska fartyg som har brister i sitt sjöfartsskydd. De befintliga sjöfartsskyddsreglerna, som är internationella i sin grund, tar sikte främst på förhållanden olika stater och deras fartyg emellan, varför regler som avser staternas egna fartyg lämnats till nationell lagstiftning. Den föreslagna bestämmelsen medför en följdändring i en nuvarande paragraf. Slutligen lämnas förslag till ändrad ordning för överklagande av vissa beslut inom sjöfartsskyddet. Ändringen innebär att ett underställningsförfarande införs.

Lagrådet har lämnat lagförslagen utan erinran.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2006.

Utskottets överväganden

Propositionen

Bakgrund

Sedan länge finns internationella regler för sjösäkerhet (dvs. regler som avser fartygets egen, inneboende teknisk-operativa säkerhet) som antagits inom den internationella sjöfartsorganisationen (International Maritime Organization, IMO). Sedermera har internationella regler för sjöfartsskydd antagits inom IMO (dvs. regler som avser skydd mot terrorism och brottsliga handlingar riktade mot fartyg och hamnanläggningar); dessa trädde i kraft den 1 juli 2004. De båda regelverken finns införda i huvudsak i Solas-konventionen (Safety of Life at Sea Convention).

Merparten av det internationella regelverket om sjöfartsskydd har härefter införlivats i EG-rätten och även dessa bestämmelser trädde i kraft den 1 juli 2004 (Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 725/2004 om förbättrat sjöfartsskydd på fartyg och i hamnanläggningar).

I Sverige har EG-förordningen kompletterats med bestämmelser i lagen (2004:487) om sjöfartsskydd och förordningen (2004:283) om sjöfartsskydd. Lagen innehåller dels bestämmelser som gör EG-förordningen tillämplig i Sverige, dels bestämmelser inom områden som enligt EG-rätten överläts till medlemsstaterna att själva lagstifta om.

Efter ikraftträdandet av EG-förordningen har det visat sig att vissa ändringar i den svenska lagstiftningen behövs. Ändringarna gäller följande områden:

- tillsyn och åtgärder avseende bestämmelserna om s.k. IMO-identifikationsnummer och fartygshistorik,
- åtgärder mot svenska fartyg som inte uppfyller föreskrivna krav på fartygsskydd,
- vite och
- överklagande av beslut inom sjöfartsskyddet.

Regeringen föreslår att riksdagen antar förslag till ändring i dels fartygssäkerhetslagen (2003:364), dels lagen (2004:487) om sjöfartsskydd.

Tillsyn och åtgärder avseende bestämmelserna om s.k. IMO-identifikationsnummer och fartygshistorik

IMO-identifikationsnummer är som namnet säger för identifiering av fartyget. I Solas fanns sedan tidigare krav på att fartyget skall tilldelas ett sådant nummer. Genom ändringarna i Solas infördes regler om hur och var detta identifikationsnummer skall markeras. Även krav på att varje fartyg skall vara försett med och ha ombord ett dokument med fartygshistorik infördes samtidigt. Dessa krav har genomförts i svensk rätt genom Sjöfartsverkets föreskrifter på grundval av en delegation av föreskriftsrätt. Bestämmelsen

om detta *bemyndigande* till regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela sådana föreskrifter finns i lagen om sjöfartsskydd. Bemyndigandets placering i denna lag innebär dock att frågan om tillsynen över efterlevnaden av bestämmelserna om hur IMO-identifikationsnummer och fartygshistorik inte är reglerad, eftersom sjöfartsskyddets tillsynsregler endast avser sjöfartsskyddsbestämmelserna. Vidare anses det lämpligt att alla bemyndiganden, oavsett de gäller föreskrifter om de nu aktuella kraven med krav på certifikat och dokument finns samlade i en enda lag. Mot denna bakgrund föreslår regeringen nu att bestämmelsen om bemyndigandet att meddela föreskrifter om IMO-identifikationsnummer och fartygshistorik flyttas till fartygssäkerhetslagen. Därmed kan tillsynen ske i enlighet med denna lags bestämmelser därom. Likaså föreslås att paragrafens rubrik ändras.

Vidare lägger regeringen fram förslag om *inskränkningar i rätten att använda fartyg*. Innebörden är att ett fartygs resa får förbjudas (s.k. nyttjandeförbud), om det finns skäligen anledning att anta att fartyget inte uppfyller föreskrivna krav på märkning med IMO-identifikationsnummer eller krav avseende sådana handlingar med fartygshistorik som skall finnas ombord på fartyget. I mindre allvarliga fall finns möjligheten att i stället utfärda ett föreläggande att vidta åtgärder för att avhjälpa bristen.

Härutöver redovisar regeringen sin bedömning avseende dels tillsyn, dels besiktningar och inspektioner. Innebörden är att någon ändring av gällande författningar inte är nödvändig.

Åtgärder mot svenska fartyg som inte uppfyller föreskrivna krav på sjöfartsskydd

I de internationella bestämmelserna om sjöfartsskydd finns inte reglerat vad som händer om tillsynsmyndigheten finner att den egna statens fartyg inte uppfyller kraven på sjöfartsskydd. Skälet är att det internationella regelverket huvudsakligen riktar in sig på förhållanden staterna emellan. Det är således varje enskild stat som har att besluta om regler, t.ex. om åtgärder eller påföljder avseenden dess *egna* fartyg, t.ex. om åtgärder eller påföljder vid brister på sådana fartyg.

I lagen om sjöfartsskydd finns redan en bestämmelse om tillsynsmyndighetens möjlighet att förbjuda en hamnanläggningsinnehavare att låta *hamnanläggningen* betjäna fartyg som omfattas av förordning (EG) nr 725/2004 om hamnanläggningen i något väsentligt avseende har brister i sitt sjöfartsskydd. I stället för att förbud meddelas får hamnanläggningsinnehavaren föreläggas att vidta åtgärder för att avhjälpa bristen (9 §).

Regeringen föreslår en nu kompletterande bestämmelse avseende *fartyg* (9 a §). Innebörden är att den som utövar tillsyn över svenska fartyg enligt i lagen angivna bestämmelser får meddela olika förbud om det finns en skäligen anledning att anta att ett svenskt fartyg i något väsentligt avseende har brister i sitt sjöfartsskydd som gör att det inte uppfyller föreskrivna krav eller kraven i fartygets skyddsplan. Det mest ingripande förbudet gäller

fartygs resa, s.k. nyttjandeförbud. Om det inte finns tillräckliga skäl att meddela ett förbud eller föreläggande får fartygets redare eller ägare föreläggas att vidta åtgärder för att avhjälpa bristen eller uppfylla kravet inom viss tid.

Vite och möjlighet att överklaga beslut

Regeringen föreslår vidare att ett beslut om förbud eller föreläggande enligt vissa angivna bestämmelser i EG-förordningen eller lagen om sjöfartsskydd får förenas med vite. Hotet om vite gör sanktionen mer effektiv, menar regeringen som förutser att t.ex. ett föreläggande härigenom efterföljs snabbare.

Slutligen föreslås en bestämmelse som går ut på att vissa beslut som meddelats inom Sjöfartsverket skall underställas någon inom verket. I bestämmelsen sägs också att sådana beslut inte skall kunna överklagas; skälet är att parallella överklaganden i samma sak inte skall kunna uppkomma. Beslut som däremot inte skall underställas eller som inte överklagas till regeringen skall kunna överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Förfarandet är detsamma som enligt flera andra sjöfartsförfattningar.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har inget att erinra mot vad som anförs i proposition 2004/05: 156 och föreslår att riksdagen antar regeringens förslag om dels lag om ändring i fartygssäkerhetslagen (2003:364), dels lag om ändring i lagen (2004:487) om sjöfartsskydd. Inga motioner har väckts i ärendet.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2004/05:156 Åtgärder inom sjöfartsskyddet, m.m.:

Regeringen föreslår att riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om ändring i fartygssäkerhetslagen (2003:364),
2. lag om ändring i lagen (2004:487) om sjöfartsskydd.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

1 Förslag till lag om ändring i fartygssäkerhetslagen
(2003:364)

Härigenom föreskrivs i fråga om fartygssäkerhetslagen (2003:364)
dels att 6 kap. 1 § samt 7 kap. 3 § skall ha följande lydelse,
dels att rubriken närmast före 7 kap. 3 § skall ha följande lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse***6 kap.****1 §**

Ett fartygs resa får förbjudas, om det finns skäligen anledning att anta att

1. fartyget inte är sjövärdigt för resa i den avsedda farten,
2. fartyget i något väsentligt avseende har brister i skyddet mot ohälsa eller olycksfall,
3. fartyget inte är lastat eller barlastat på ett betryggande sätt,
4. fartyget medför fler passagerare än det högsta tillåtna antalet,
5. fartyget inte är bemannat på ett betryggande sätt för den avsedda resan,

6. rederiet eller fartyget inte uppfyller kraven på säkerhetsorganisation,
7. bestämmelserna i lagen (1998:958) om vilotid för sjömän inte efterlevs och detta innebär en uppenbar fara för sjömännens eller arbetstagarnas hälsa och säkerhet,
eller

8. väder- och sjöförhållandena är så ogynnsamma att resan skulle innebära allvarliga risker för människor eller miljön.

7. bestämmelserna i lagen (1998:958) om vilotid för sjömän inte efterlevs och detta innebär en uppenbar fara för sjömännens eller arbetstagarnas hälsa och säkerhet,

8. väder- och sjöförhållandena är så ogynnsamma att resan skulle innebära allvarliga risker för människor eller miljön,

9. fartyget inte uppfyller föreskrivna krav på märkning med IMO-identifikationsnummer, eller

10. fartyget inte uppfyller föreskrivna krav avseende sådana handlingar med fartygshistorik som skall finnas ombord på fartyget.

Om det är fråga endast om brister i anordningar för arbetet eller i arbetsredskap får i stället användningen av anordningarna eller redskapen förbjudas till rättelse har skett.

Likaså får, i stället för förbud enligt första stycket, användningen av en viss lokal, arbetsprocess eller arbetsmetod eller av ett visst ämne förbjudas till rättelse har skett om det finns skäligen anledning att anta att användningen innebär risk för ohälsa eller olycksfall.

¹ Senaste lydelse 2004:416.

7 kap.**Certifikat och dokument****Certifikat och dokument *m.m.*****3 §**

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om att

1. fartyg, utöver certifikat som anges i denna lag, skall ha certifikat eller intyg om något visst förhållande som regleras i denna lag eller i föreskrifter som meddelats med stöd av lagen,

2. utländska fartyg vid sjöfart inom Sveriges sjöterritorium skall ha certifikat utfärdade av behörig utländsk myndighet eller motsvarande handlingar, samt

3. utländska rederier, som bedriver sjöfart med svensk fartyg eller använder annat fartyg till sjöfart inom Sveriges sjöterritorium, skall ha ett dokument om godkänd säkerhetsorganisation utfärdat av en behörig utländsk myndighet eller en motsvarande handling.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får även meddela föreskrifter om märkning av fartyg med IMO-identifikationsnummer och om sådana handlingar med fartygs-historik som skall finnas ombord på fartyg.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2006.

2 Förslag till lag om ändring i lagen (2004:487) om sjöfartsskydd

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2004:487) om sjöfartsskydd dels att 10, 21 och 29 §§ skall ha följande lydelse, dels att det i lagen skall införas en ny paragraf, 9 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

9 a §

Om det finns skälig anledning att anta att ett svenskt fartyg i något väsentligt avseende har brister i sitt sjöfartsskydd som gör att det inte uppfyller föreskrivna krav eller kraven i fartygets skyddsplan, får den som utövar tillsyn över svenska fartyg enligt bestämmelserna i bilaga 1 och 2 till förordning (EG) nr 725/2004 eller enligt föreskrifter som meddelats med stöd av denna lag meddela

- 1. förbud mot fartygets resa,*
- 2. förbud mot att utföra viss verksamhet eller använda viss utrustning,*
- 3. förbud mot eller föreläggande att anlöpa eller avgå från en viss uppehållsplats.*

Om det inte finns tillräckliga skäl att meddela ett förbud eller föreläggande enligt första stycket, får fartygets redare eller ägare föreläggas att vidta åtgärder för att avhjälpa bristen eller uppfylla kravet inom viss tid.

10 §

Ett beslut om förbud eller föreläggande enligt bestämmelserna i bilaga 1 till förordning (EG) nr 725/2004 eller enligt 9 § får förenas med vite

Ett beslut om förbud eller föreläggande enligt bestämmelserna i bilaga 1 till förordning (EG) nr 725/2004 eller enligt 9 eller 9 a § får förenas med vite.

21 §

Regeringen får meddela föreskrifter om att beslut enligt 4 § andra stycket får fattas även av annan myndighet än Sjöfartsverket.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela

1. föreskrifter om vilka åtgärder en hamnanläggnings skyddsplan skall innehålla,
2. föreskrifter om sjöfartsskyddsdeklarationer,
3. föreskrifter om tillsyn,
3. föreskrifter om tillsyn, *och*
4. *föreskrifter om märkning av ett fartyg med IMO-identifikationsnummer,*
4. föreskrifter om avgifter till staten för sjöfartsskyddet.
5. *föreskrifter om sådana handlingar med fartygshistorik som skall finnas ombord på ett fartyg, och*
6. föreskrifter om avgifter till staten för sjöfartsskyddet.

29 §

Ett beslut som meddelats inom Sjöfartsverket och som, enligt vad regeringen meddelar föreskrifter om, skall underställas någon inom verket, får inte överklagas.

Beslut enligt bestämmelserna i bilaga 1 och 2 till förordning (EG) nr 725/2004 rörande undantag för en hamnanläggning från att omfattas av förordningen och rörande likvärdiga skyddsarrangemang får överklagas till regeringen. Övriga beslut får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol.

Beslut enligt bestämmelserna i bilaga 1 och 2 till förordning (EG) nr 725/2004 rörande undantag för en hamnanläggning från att omfattas av förordningen och rörande likvärdiga skyddsarrangemang får överklagas till regeringen. Övriga beslut enligt denna lag eller enligt bestämmelserna i bilaga 1 och 2 till förordning (EG) nr 725/2004 som inte skall underställas någon får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2006.